

ANONİM ŞİRKETLERDE METAVERSE ORTAMINDA GENEL KURUL TOPLANTISI YAPILMASI

(Araştırma Makalesi)

DOI: <https://doi.org/10.33717/deuhfd.1182507>

Dr. Öğr. Üyesi Murat Can PEHLİVANOĞLU*

Öz

Anonim şirketlerde pay sahiplerinin şirket genel kurul toplantılarına katılımının artırılmasının önem taşıdığı kabul edilmektedir. Bu yaklaşımla gelişen teknolojik imkânlardan genel kurul toplantıları bağlamında faydalanılması ihtiyacı bulunmaktadır. Son dönemde ivme kazanan metaverse ortamının yakın gelecekte sosyal ve ticari hayattaki önemini artıracığı, neticede kişilerin bu yeni mecraya ilgisine anonim şirketler hukukunun kayıtsız kalamayacağı değerlendirilmektedir. Bununla beraber, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ve ikincil mevzuatının yürürlükteki sistemi karşısında metaverse ortamında genel kurul toplantısı gerçekleştirilmesi mümkün bulunmamaktadır. Zira metaverse ortamının yorum yoluyla kanunun aradığı türde bir elektronik ortam olarak ele alınmasına engel bir durum bulunmamakla beraber, özellikle ikincil mevzuat metaverse ortamından yapılacak toplantılara uygun hükümler içermemektedir. Diğer taraftan, metaverse ortamının her durumda genel kurul toplantısına katılan kişilerin kimliklerinin kontrolü konusunda sorun teşkil ettiği anlaşılmaktadır. Bu çalışmada, genel kurul toplantılarının metaverse ortamında yapılıp yapılamayacağı hususu incelenmektedir.

Anahtar Kelimeler

Anonim Şirketlerde Genel Kurul Toplantısı, Metaverse, Metaverse Ortamında Genel Kurul, Toplantı Yeri, Genel Kurula Katılanların Kimliklerinin Kontrolü

* İstanbul Kent Üniversitesi, Meslek Yüksekokulu, Hukuk Bölümü Öğretim Üyesi, İstanbul (can.pehlivanoglu@kent.edu.tr) ORCID: 0000-0001-7326-1859 (Geliş Tarihi: 04.04.2022-Kabul Tarihi: 29.06.2022) Yazar, eserinin Derginize ait bilimsel etik ilkelere uygun olduğunu taahhüt eder.

SHAREHOLDER MEETINGS IN METAVERSE*(Research Article)***Abstract**

It is important to increase shareholder participation in shareholder meetings in stock corporations. Accordingly, it is necessary to use the technological developments in the context of shareholder meetings. It is envisioned that the importance of metaverse in social and commercial life will develop over time, and that the law of stock corporations cannot distance itself from the general interest towards metaverse. However, currently, shareholder meetings in metaverse are not permitted according to the 6102 numbered Turkish Commercial Code (TCC) and its secondary legislation. Although it is possible to accept metaverse as an electronic shareholder meetings venue under the TCC by way of interpretation, its secondary legislation includes provisions inconsistent with metaverse. On the other hand, metaverse would cause identification problems regarding participants who attend to the shareholder meetings. This study evaluates whether shareholder meetings can be held through metaverse.

Keywords

Shareholder Meetings in Stock Corporations, Metaverse, Shareholder Meetings in Metaverse, Meeting Venue, Identification of Shareholder Meetings' Participants

GİRİŞ

Anonim şirketlerde pay sahiplerinin önemli bir kısmının genel kurul toplantısına katılmayı gereksiz görmesi ya da toplantıya katılmanın gerektirdiği emek ve masraftan kaçınmaları, genel kurulda şirket yönetim kurulunun veya münferit pay sahiplerinin istekleri yönünde kararlar alınmasına zemin hazırlamaktadır¹. Bu durumun anonim şirketlerde bir güç boşluğu yarattığı belirtilmekte² ve tesadüfi bir çoğunluğun veya şirket faaliyetlerinin rizikosunu taşımayan bir kitlenin şirkette söz sahibi hale gelmesi sorunu doğurduğu vurgulanmaktadır³. Diğer taraftan, küreselleşen dünyada yabancı sermaye yatırımlarının artırılabilmesi için şirketle pay sahibinin ilişkileri bakımından mesafelerin kaldırılmasının önem taşıdığı değerlendirilmektedir⁴. Nitekim bu yaklaşımla 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda (TTK) pay sahiplerinin genel kurul toplantılarına katılmalarını kolaylaştırıcı ve teşvik edici yöntemler uygulanmaya çalışılarak, toplantıya temsilci aracılığıyla katılım ve elektronik ortamda genel kurul toplantısı yapılması konuları özel olarak düzenlenmiştir⁵.

Günümüzde toplumsal, ekonomik ve teknolojik gelişmeler sayesinde yeni iletişim mecralarının sayısının her geçen gün arttığı, kişilerin ilgi ve kaynaklarının da geçici veya sürekli olarak yeni oluşan mecralara kayma eğiliminde olduğu gözlemlenmektedir. Dolayısıyla, anonim şirketlerde genel kurul müessesesinde pay sahiplerinin katılımcılığının artırılması adına yeni iletişim mecralarından faydalanılması ve buna göre mevzuata yenilikler getirilmesi önem taşımaktadır. Üstelik tarihsel süreçte fiziki ortamın yanında elektronik ortamda da genel kurul toplantısı yapılmasının gerekçeleri olarak ayrıca ileri sürüldüğü görülen masrafların azaltılması, çevrenin korunması ve teknolojik gelişmelerin benimsenmesi hususları⁶ ile COVID- 19 salgınının sebep olduğu endişelerin geçerliliğini ciddiyetini artırarak sürdürdüğü açıktır⁷. Bu kapsamda, son dönemde merak ve alaka odağı durumuna gelmiş

¹ **Kaya**, Mustafa İsmail: “Pay Sahiplerinin Anonim Şirket Genel Kurulunda Temsil Edilmesi”, BATIDER, Cilt 30, Sayı 47, 2014, s. 47.

² **Kaya**, s. 47.

³ **Pulaşlı**, Hasan: Şirketler Hukuku Şerhi Cilt I, Adalet Yayınevi, Ankara 2018, s. 856.

⁴ **Tekinalp**, Ünal/**Poroy**, Reha/**Çamoğlu**, Ersin: Ortaklıklar Hukuku I, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2019, s. 591.

⁵ **Kaya**, s. 48.

⁶ **Brochet**, Francois/**Chychyla**, Roman/**Ferri**, Fabrizio: Virtual Shareholder Meetings, Finance Working Paper No. 777/2021, ECGI 2021, s. 12.

⁷ Örneğin, T.C. Ticaret Bakanlığı tarafından yapılan 20.03.2020 tarihli “Şirketlerin Genel Kurul Toplantılarına İlişkin Açıklama” ile pay sahiplerinin genel kurul toplantılarına

mecralardan birini oluşturan ve Türkçede “sanal evren” olarak bilinen “metaverse” âleminin genel kurul toplantıları bağlamında ne tür bir rol üstleneceğinin incelenmesi ihtiyacı bulunmaktadır⁸.

Bu çalışmada anonim şirketlerde genel kurul toplantılarının metaverse üzerinden gerçekleştirilmesi meselesi incelenmektedir⁹. Bir başka deyişle, pay sahiplerinin fiziksel olarak bir araya gelmektense elektronik ortamda genel kurul toplantısı yapmak amacıyla metaverse ortamını kullanmak istemeleri halinde TTK hükümlerinin bu şekilde yapılacak bir toplantıya cevaz verip vermeyeceği sorunu ele alınmaktadır. Öncelikle “metaverse” kavramı ve genel kurul toplantılarının önemi değerlendirilmekte, akabinde ise fiziksel ve elektronik ortamda yapılan genel kurul toplantılarına ilişkin bazı kuralların metaverse ortamında uygulanabilirliği tartışılmaktadır. Bu çerçevede, metaverse ortamının günümüzdeki özellikleri ve karşılaştırmalı hukukta elektronik ortamda genel kurul toplantıları yönünden önem taşıması sebebiyle, çalışmadaki değerlendirmeler özellikle toplantı yeri ve genel kurula katılanların kimliklerinin kontrolü hususları üzerinden ilerlemektedir.

I. “METAVERSE” KAVRAMI

Bir kavram olarak “metaverse” esasen iki kelimenin birleşiminden oluşmakta, bu çerçevede “meta” kelimesi yaygın olarak “sanal” ve “verse” kelimesi de “evren” anlamına gelecek biçimde kullanılmaktadır¹⁰. Metaverse ortamı siyasi, ekonomik, kültürel ve sosyal etkileşime olanak sağladığından gerçek dünyayı andırmakta, ayrıca bu ortama erişim sağlayan metaverse hizmet sağlayıcısının sunduğu işlem ve ödeme yöntemi suretiyle kişilerin çeşitli ticari ilişkiler kurmaları da söz konusu olabilmektedir¹¹. Kişiler

elektronik ortamda katılmaları hususunda takdirlerini kullanmaları tavsiye olunmuştur (<https://icticaret.ticaret.gov.tr/haberler/sirketlerin-genel-kurul-toplantilarina-iliskin-aciklama>, Erişim Tarihi: 30.03.2022).

⁸ Örneğin, Microsoft şirketinin kurucularından iş insanı Bill Gates birkaç yıl içerisinde elektronik ortamda yapılan toplantıların metaverse üzerinden gerçekleşmeye başlayacağını öngördüğünü ifade etmektedir (<https://fortune.com/2021/12/10/bill-gates-metaverse-office-meetings/>, Fortune, Erişim Tarihi: 30.03.2022).

⁹ Metaverse ortamında şirket genel kurul toplantısı yapılmasına dair güncel bir örnek için bkz. <https://www.iberdrola.com/press-room/news/detail/iberdrola-first-spanish-company-hold-general-shareholders-meeting-in-metaverse>, Iberdrola News, Erişim Tarihi: 02.07.2022).

¹⁰ Jeon, Hyun- joo, et. al.: Blockchain and AI Meet in the Metaverse, Intech Open Book Series 2022 (<https://www.intechopen.com/chapters/77823>, Erişim Tarihi: 03.04.2022), s. 1.

¹¹ Jeon, s. 3.

metaverse ortamına internet üzerinden giriş yapmakta ve kullanım deneyimi özellikli teknolojiler barındıran cihazlarla (örneğin, sanal gerçeklik gözlükleriyle) gerçekleştirilebilmektedir. Bununla beraber, günümüzde henüz gerçek manada metaverse ortamını oluşturan bir hizmet sağlayıcının bulunmadığı iddia edilmektedir¹².

Tarihsel süreçte metaverse fikrini ilk kez 1992 yılında yayınlanan “Snow Crash” romanıyla Neal Stephenson adlı yazarın ortaya koyduğu, bunu günümüzdeki teknolojik anlayışla ilk defa gerçekleştirenlerin ise birtakım bilgisayar oyunları olduğuna işaret edilmektedir¹³. Kullanıcı yaklaşımı itibarıyla metaverse ortamını çekici kılanın ise kişilerin bu ortamda hangi kimlikle var olacaklarını belirleme özgürlüklerinin bulunması ve kendilerini anonimleştirme olanağının mevcudiyeti olduğu gözlemlenmektedir¹⁴. Metaverse ortamına giriş yapan kişiler, kendilerine ait olan ve çoğu zaman görsel bir ifadesi de bulunan “avatar” olarak bilinen kimlikler vasıtasıyla aynı ortamdaki diğer kullanıcılar ile iletişim ve etkileşimde bulunabilmektedir¹⁵. Nitekim birden çok teknolojik yeniliğin iç içe geçerek metaverse ortamında kullanılması imkânının gelişmesi sayesinde gerçek dünyanın sanal dünyaya taşınmasının kolaylaşması ve sanal ortamda neredeyse her türlü alışverişin yapılabilmesi, bu kimliklerin gündelik hayattaki işlevini de artırmaktadır.

II. METAVERSE ORTAMININ HUKUKİ NİTELİĞİNE DAİR TESPİTLER

Metaverse ortamının hukuki niteliği bu ortamın işlevi ve katılımcıları ile ilişkili biçimde belirlenmelidir. Bu doğrultuda öncelikle, gerçek dünyadaki verilerin metaverse ortamında kullanılabilir veriler olarak aktarılması sürecinin doğuşu ve bu durumun yarattığı güvenilirlik sorununun Türkçede “blokszincir” olarak bilinen ve verilerin güvenilirliğini tesis eden teknolo-

¹² **Jackson**, Lauren: “Is the Metaverse Just Marketing?”, The New York Times, 11.02.2022, <https://www.nytimes.com/2022/02/11/podcasts/metaverse-marketing.html>, Erişim Tarihi: 03.04.2022.

¹³ **Leenes**, R.E.: “Privacy Regulation in the Metaverse”, Handbook of Research on Socio-Technical Design and Social Networking Systems (ed. Whithworth, B., et al.), Information Science Reference, London 2009, s. 123-124.

¹⁴ Bkz. **Johnson**, Alastair: “A Digital Identity for the Metaverse”, Forbes, <https://www.forbes.com/sites/alastairjohnson/2022/01/07/a-digital-identity-fit-for-the-metaverse/?sh=71af5a79184b>, Erişim Tarihi: 03.04.2022.

¹⁵ **Çelikkol**, Şimal: “Metaverse Dünyası’nın Tüketici Satın Alma Davranışları Açısından Değerlendirilmesi”, İstanbul Kent Üniversitesi İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi, Cilt 3, Sayı 1, 2022, s. 66.

jilerle çözümlenmeye başlandığı dikkate alınmalıdır¹⁶. Zira bu yenilik herhangi bir avatar ile metaverse üzerinde işlem ve eylemlerde bulunan kişinin işlem geçmişi ve gerçek kimliği kadar, bu kişinin metaverse üzerinden edindiği bir varlığın hak sahipliğinin de blokzincir teknolojisi ile takip edilmesine olanak sağlamaktadır¹⁷. Dolayısıyla, metaverse ortamında bir kısım kişisel veriler işlenmekte, çeşitli değerler üzerinde haklar edinilebilmekte ve bu ortamda kişilerin birbirine zarar vermesi kadar suç teşkil eden eylemleri doğrudan ya da dolaylı olarak gerçekleştirmeleri de mümkün olmaktadır¹⁸. Üstelik, avatar kimliklerinin (şimdilik) 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu (TMK) madde 8 uyarınca hak ehliyetinden ve dolayısıyla hukuki kişilikten yoksun bulunması, metaverse ortamında anayasal temel hak ve özgürlüklerin kullanılamayacağı veya burada kişilerin temel hak ve özgürlüklerine karşı gelebilecek saldırılara karşı hukuken koruma sağlanamayacağı anlamına da gelmemektedir.

Diğer taraftan metaverse, kullanıcıların internet üzerinden erişilebilenleri ve genelde “platform” olarak anılan hizmet sağlayıcılar tarafından yaratılan hizmet ve içerik barındıran bir ortam olduğundan, aslında tek değil birden çok metaverse ortamı bulunduğu söylenebilecektir¹⁹. Dolayısıyla, metaverse ortamının bu mecraayı işleten platformun varlığından ayrı değerlendirilmesi olanaklı değildir. Temelde, metaverse ortamı işleten kurumların genel olarak teknolojik faaliyetler gerçekleştiren özel hukuk tüzel kişisi vasfındaki diğer kurumlardan bir farkı bulunmamaktadır. Ancak metaverse gerçek dünyadaki eylem ve işlemlerin sanal dünyada aynen gerçekleşmesini temin ettiğinden yürürlükteki hukuk kurallarının kapsamına hangi ölçüde alınması gerektiği tartışma konusudur²⁰. Henüz metaverse ortamına ilişkin olarak Türk hukukunda yürürlüğe konulmuş özel bir düzenleme bulunmaması sebebiyle, herhangi bir metaverse platformunu yürürlükteki mevzuat

¹⁶ Jeon, s. 3. Bir kavram olarak “blokzincir”, bloklar şeklindeki dizinlerden oluşan ve dağıtık defter teknolojisini kullanan sanal bir veritabanını ifade etmek üzere kullanılmaktadır (Dimitropoulos, Georgios: “The Law of Blockchain”, Washington Law Review, Cilt 95, Sayı 3, 2020, s. 1127).

¹⁷ NFTs: Identity in the Metaverse, Financial Times, <https://www.ft.com/partnercontent/crypto-com/nfts-identity-in-the-metaverse.html>, Erişim Tarihi: 03.04.2022.

¹⁸ Bkz. Basu, Tanya: “The metaverse has a groping problem already”, MIT Technology Review 16.12.2021, <https://www.technologyreview.com/2021/12/16/1042516/the-metaverse-has-a-groping-problem/>, Erişim Tarihi: 03.04.2022.

¹⁹ Çelikkol, s. 68.

²⁰ Metaverse ortamı işleten kurumların bu ortamda gerçekleşen faaliyetlerin türüne göre doğabilecek, örneğin bankacılık ve sermaye piyasası mevzuatından kaynaklı izin yükümlülükleri bu çalışmanın konusuna girmemektedir.

açısından tek bir hukuki kavram altında tanımlamak veya faaliyetini tek bir kanun dairesinde değerlendirmek olanaksızdır. Metaverse ortamının teknik bakımdan kurgulanma şekline göre bu ortamda gerçekleşen eylem ve işlemler ile bunları gerçekleştirenlerin, muhataplarının ve buna ortam sağlayanların farklı hukuki temeller ve kanunlar uyarınca sorumluluklarının doğacağı açıktır.

Bu çalışmanın konusu bakımından, kullanıcılarına sadece iletişim bağlamında bir etkileşim imkânı veren metaverse ortamları önem taşımaktadır. Zira nihayetinde anonim şirket genel kurul toplantıları kişilerin bir araya gelerek görsel, yazılı ve işitsel manada iletişimde bulunduğu etkinlikler, bir başka deyişle, toplantılardır. Bu anlamda genel kurul toplantılarının metaverse ortamında yapılmasıyla kastedilen, bu toplantıya katılanlar ve bunu düzenleyen kişilerin iletişimlerini ve (varsa) haklarını kullanma konusundaki işlem ve eylemlerini bu ortam üzerinden gerçekleştirmeleridir. Genel kurul toplantıları açısından bu kişiler arasında herhangi bir alım satım ya da benzeri başkaca ticari ilişki kurulması ihtiyacı da bulunmamaktadır. Ancak metaverse ortamını oluşturan platformlar ile bunları kullananlar arasındaki ilişkinin sözleşme temelinde gerçekleşmekte olması²¹, genel kurul toplantısını yapan şirket bakımından bu toplantı faaliyetinin elektronik ticaret niteliğinde olmamasına rağmen²², platformların kullanıcılarına sağladıkları hizmetler nedeniyle bu defa platformların kendilerinin 6563 sayılı Elektronik Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun kapsamında bir “hizmet sağlayıcı” (m. 2(1)(ç)) ve ayrıca 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun hükümlerince bir “sağlayıcı” (m. 3(1)(ı)) olarak yükümlülüklerinin doğabileceği dikkatten uzak tutulmamalıdır.

5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun m. 2(1)(s) uyarınca “sosyal etkileşim amacıyla kullanıcıların internet ortamında metin, görüntü, ses, konum gibi içerikleri oluşturmalarına, görüntülemeleme- rine veya paylaşımlarına imkân sağlayan gerçek veya tüzel kişiler” için “sosyal ağ sağlayıcı” kavramı kullanılmaktadır. Hakkında özel bir düzen-

²¹ Metaverse platformlarının işleyişleri “White Paper” olarak anılan belgelerde izah edilmekte olup, metaverse üzerinde sözleşme temelinde işleyişe ilişkin bir örnek bkz. Decentraland White Paper, <https://decentraland.org/whitepaper.pdf>, Erişim Tarihi: 03.04.2022.

²² 6563 sayılı Kanun m. 3 ve m. 4 hükümleriyle somutlaşan kanun sistemine bakıldığında, elektronik ticaretin bir sözleşme akdedilmesini hedef alan işlem ve eylemlerin varlığını gerektirdiği anlaşılmaktadır. Oysa genel kurul toplantılarında sözleşme akdedilmesini hedefleyen bir işlem yoktur.

leme yapılana kadar, metaverse platformlarının hukuki nitelik itibarıyla 5651 sayılı Kanun uyarınca bir “sosyal ağ sağlayıcı” olarak görülmesi ve kullanılan metaverse ortamının da bir “sosyal ağ” olarak ele alınması pekâlâ mümkündür. Zira genel kurul toplantılarında kişilerin görsel, işitsel veya yazılı biçimde iletişimi ve bu etkileşimde ortaya koydukları irade beyanları mevcut olmaktadır. Yine toplantıların gerçekleştirilebileceği bir metaverse ortamının asıl unsurunun sosyal etkileşim olacağı dikkate alındığında, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumunca yayınlanan “Sosyal Ağ Sağlayıcı Hakkında Usul ve Esaslar” uyarınca kapsam dışı bırakılan platformlar (m. 2) arasında toplantı yapılacak metaverse platformlarının nitelik itibarıyla yer alamayacağı da açıktır²³. Diğer taraftan 5651 sayılı Kanun madde Ek Madde 4(9) hükmünün sosyal ağ sağlayıcının içerik veya yer sağlayıcısı olmasından doğan sorumluluk ve yükümlülüklerini ortadan kaldırmayacağını belirtilmesi, söz konusu metaverse platformunun her durumda 5651 sayılı Kanun uyarınca “yer sağlayıcı” niteliğinin²⁴, ayrıca 6563 sayılı Kanun ve 6502 sayılı Kanun uyarınca da yükümlülüklerinin süreceğini göstermektedir²⁵.

III. GENEL KURUL TOPLANTILARININ ÖNEMİ

Anonim şirketler tüzel kişiliği haiz yapılar olarak (TTK m. 355(1)) kendilerini meydana getiren pay sahiplerinden bağımsız biçimde varlıklarını sürdürmelerini temin edecek bir örgütsel düzene ihtiyaç duymaktadır²⁶. Şirketin kendi adına işlem gerçekleştirme yeteneği bulunmadığından, şirket fiil ehliyetini organları vasıtasıyla kullanmaktadır (TMK m. 50). Dolayısıyla anonim şirketlerin yönetimi, temsili ve denetimi bizzat onu oluşturan pay sahipleri tarafından gerçekleştirilmemekte, bu görevleri şirket tüzel kişiliğinin kanunen belirlenmiş organları yerine getirmektedir²⁷. Bu kapsamda

²³ Mezkûr düzenlemenin kanunun sosyal ağ sağlayıcı tanımını daralttığı yönünde bkz. **Turgut**, Cemile: Kişilik Hakkının Bir Görünümü Olarak Unutulma Hakkı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2021, s. 396.

²⁴ Sosyal ağ sağlayıcıların, aynı zamanda yer sağlayıcı oldukları yönünde bkz. **Turgut**, s. 388; Avrupa Birliği Adalet Divanı SABAM v. NETLOG (C- 360/10, EU: C: 2012: 85 Par. 27). Öte yandan, sosyal ağ sağlayıcıların somut olayın koşullarına göre içerik sağlayıcı olarak da kabul edilmeleri pekâlâ mümkündür.

²⁵ 6563 sayılı Kanun uyarınca “hizmet sağlayıcı” kavramının 5651 sayılı Kanun’da yer alan erişim ve yer sağlayıcı kavramlarını da kapsadığı yönünde bkz. 6563 sayılı Kanun m. 2 Madde Gereğesi.

²⁶ **Akdağ Güney**, Necla: “Anonim Şirketlerde Eşitlik İlkesi”, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt 18, Sayı 3-4, 2014, s. 116.

²⁷ **Teoman**, Ömer: Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Oydan Yoksunluğu, BTHAE, Ankara 1983, s. 3.

genel kurul, anonim şirketin kanunen zorunlu organlarından bir tanesidir²⁸ ve tüm pay sahiplerinden oluşmaktadır²⁹. Genel kurul şirkete hâkim organ olarak görülmekle beraber, bir üst organ olarak değerlendirilmemektedir³⁰. Pay sahipleri açısından ise genel kurul, kural olarak şirket işlerine ilişkin hakların kullanıldığı yer olmaktadır (TTK m. 407(1)). Diğer taraftan, genel kurul vasıtasıyla pay sahipleri şirketin işleri hakkında düzenli ve kapsamlı bilgi edinmektedir (TTK m. 437).

Anonim şirketi yönetim kurulu yönetmekte ve temsil etmektedir (TTK m. 365(1)). Genel kurul ise ancak kanunda ve esas sözleşmede açıkça öngörülen hallerde karar almakta olup (TTK m. 408(1)), çeşitli hükümlerde öngörülenler saklı kalmak üzere genel kurula ait devredilemez görev ve yetkiler Türk Ticaret Kanunu madde 408(2) hükmünde sayılmıştır. Türk Ticaret Kanunu madde 408(1) hükmünde yer alan “karar alır” ifadesiyle genel kurulun bir karar organı niteliğinde bulunduğu somutlaştırılmıştır³¹. Diğer taraftan, Türk Ticaret Kanunu madde 409 hükmünün “toplanır” ifadesi genel kurulun “toplanarak” karar alan yönünü işaret etmektedir³². Bununla beraber genel kurul sürekli bir organ olmayıp, ancak kanun ve esas sözleşme hükümleri dairesinde olağan ve olağanüstü olarak toplanmaktadır³³.

Genel kurula katılma hakkı bulunmayan veya sınırlandırılmış olan bir pay sahibinin konumunun “anlamsız” ve “anormal” olacağı vurgulanmaktadır³⁴. Bu anlamda, genel kurula katılma hakkı pay sahibinin vazgeçilmez ve bertaraf edilemez haklarından görülmekle beraber³⁵, pay sahiplerinin genel kurula katılarak haklarını kullanmaları zorunlu değildir³⁶. Genel kurula katılma hakkına bağlı olarak kullanılan pay sahipliği haklarından en önemlisi

²⁸ **Gülbüz Usluel**, Aslı Elif: “Yeni Türk Ticaret Kanunu Bağlamında Anonim Ortaklıklarda Kamu Denetiminin Değerlendirilmesi”, BATIDER, Cilt 28, Sayı 1, 2012, s. 178.

²⁹ **Tekinalp/Poroy/Çamoğlu**, s. 533.

³⁰ **Pulaşlı**, Hasan: Şirketler Hukuku Genel Esaslar, Adalet Yayınevi, Ankara 2022, s. 308 (Şirketler); **Tekinalp/Poroy/Çamoğlu**, s. 529.

³¹ Madde gerekçesinde genel kurulun sadece karar almak değil bilgi edinmek amacıyla da toplanabileceğinin belirtilmesi dikkat çekicidir.

³² Bkz. **Pulaşlı**, Hasan: “Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarının Sakatlığı ve Müeyyidesi”, İÜHF, Cilt 71, Sayı 2, 2013, s. 335.

³³ **İmregün**, Oğuz: Kara Ticareti Hukuku Dersleri, Filiz Kitabevi, İstanbul 2001, s. 285.

³⁴ **Tekinalp**, Ünal: Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2020, s. 366.

³⁵ **Tekinalp**, Ünal/**Poroy**, Reha/**Çamoğlu**, Ersin: Ortaklıklar Hukuku II, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2019, s. 9 (Ortaklıklar II).

³⁶ **Göktürk**, Kürşat: “Anonim Şirket Pay Sahipliği Haklarının Kullanılmasında Muhalefet Şartı”, İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt 8, Sayı 2, 2017, s. 57.

ise hiç kuşkusuz oy hakkıdır. Pay sahiplerinin genel kurulda oy kullanması hukuki işlem niteliğindeki bir irade açıklaması olarak, anonim şirketin genel kurul kararıyla somutlaşan kendi irade açıklamasının oluşmasına katkıda bulunmuş olmaktadır³⁷. Genel kurul toplantılarında alınan kararlar şirketin iradesini açıklamakta olduğundan³⁸, toplantıya katılsın ya da katılmasın veya olumlu oy kullansın ya da kullanmasın tüm pay sahiplerini bağlamaktadır³⁹. Dolayısıyla, genel kurul pay sahipleri demokrasisinin gerçekleştiği yer olarak görülmekte⁴⁰ ve bu minvalde anonim şirketlerin çoğu konuda temsili bir demokrasi anlayışıyla yönetildiğinin altı çizilmektedir⁴¹.

Genel kurulun görev ve yetkisine giren konularda pay sahiplerine oy hakkı tanınmak suretiyle şirketin kaderi üzerinde bir takdir yetkisi verilmesindeki meşruiyet, pay sahiplerinin şirket yönetiminin faaliyetlerini denetleme konusunda en fazla menfaati bulunan ilgili grubu olmasıyla açıklanmaktadır⁴². Bu çerçevede, kural olarak sermaye payıyla orantılı oy hakkı tanınması kuramı da şirketten en çok menfaati bulunan pay sahibinin şirketin zararına olacak işleri engellemede en çok menfaati olan taraf durumunda görülmesiyle ilişkilendirilmektedir⁴³. Yine pay sahiplerinin yatırımlarının daha çeşitli olduğundan hareketle şirketin iktisadi başarısı veya başarısızlığı konusunda daha toleranslı olmalarının, bu ilgili grubunu şirketin menfaatine hareket etmeye teşvik edeceği belirtilmektedir⁴⁴.

Genel kurulun fiziki olmayan şekillerde toplanma biçiminin anonim şirketi, pay sahiplerini ve kamuyu ilgilendiren yönleri bulunmaktadır. Bu çerçevede, genel kurul toplantılarının elektronik ortamda yapılması anonim şirketlerin organsal yapısının iyileştirilmesine ilişkin görülmektedir⁴⁵. Bu toplantıların doğal niteliği olan “toplantı” yani “ifade” unsurunun gerçekleş-

³⁷ Teoman, s. 4.

³⁸ Teoman, s. 2.

³⁹ İmregün, s. 285.

⁴⁰ Pulaşlı, s. 836.

⁴¹ Macey, Jonathan R./Moll, Douglas, K.: The Law of Business Organizations, West Academic Publishing, St. Paul 2020, s. 284.

⁴² Hu, Henry T.C./Black, Bernard: “The New Vote Buying: Empty Voting and Hidden (Morphable) Ownership”, Southern California Law Review, Cilt 79, 2006, s. 850.

⁴³ Hu/Black, s. 851.

⁴⁴ Haan, Sarah C.: “Shareholder Proposal Settlements and the Private Ordering of Public Elections”, The Yale Law Journal, Cilt 126, Sayı 2, 2016, s. 287.

⁴⁵ Bkz. Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/324), TBMM Dönem: 23 Yasama Yılı: 2 S. Sayısı: 96, Genel Gerekçe (Türk Ticaret Kanunu Genel Gerekçesi), Par. 70.

mesine olanak sağlayacak bir toplanma biçiminin kullanılması önem taşımaktadır⁴⁶. Diğer taraftan, anonim şirket paylarının mülkiyet hakkı kapsamındaki değerlerden kabul olunması karşısında⁴⁷, genel kurul toplantılarının gerçekleştirilme usulünün toplumsal ve ekonomik eğilimler çerçevesinde geliştirilmesi mülkiyet hakkına ilişkin anayasal hükümlerin bir gereği olarak değerlendirilmektedir⁴⁸. Yine elektronik ortamın kullanımının anonim şirketlerde şeffaflığın sağlanması açısından önemli görülmesi karşısında⁴⁹, şeffaflıktan sadece pay sahipleri değil şirketle hukuki ilişki içine giren diğer kişiler de faydalanacağından, genel kurul toplantılarının şeklinin kamuyu ilgilendirdiği kuşkusudur.

IV. METAVERSE ORTAMINDA GENEL KURUL TOPLANTISI YAPILMASI

Bir anonim şirketin genel kurul toplantısı ancak belirli bir mecrada ve belirli bir zamanda yapılabilmektedir⁵⁰. Aksine esas sözleşmede hüküm bulunmadığı takdirde genel kurulun şirket merkezinin bulunduğu yerde toplanacağı öngörülmüştür (TTK m. 409(3)). Bu anlamda, genel kurul toplantısının yeri tektir. Ancak Kanunun elektronik ortamda genel kurul toplantısı yapılması imkânını tanımasıyla birlikte artık genel kurula katılmanın çoklu ortamlardan gerçekleştirilebildiği ifade edilmektedir⁵¹. Yine de gerek TTK m. 1527(5) hükmünün lafzı gerekse TTK m. 409(3) hükmünden hareketle anonim şirketlerde tamamen elektronik ortamda bir genel kurul toplantısı yapılmasının, bir başka ifadeyle fiziksel olarak hiç kimsenin toplanmadığı bir toplantının düzenlenmesinin olanaklı bulunmadığı kabul edilmektedir⁵². Bu doğrultuda, Türk Ticaret Kanunu sisteminin öngördüğü elektronik genel kurul şekli, fiziksel ortamda yapılan toplantıya elektronik ortamda katılma

⁴⁶ Bkz. Hoschett v. TSI Intern. Software Ltd. 683 A.2d 43 (1996).

⁴⁷ Bkz. T.C. Anayasa Mahkemesi, T. 22.10.2015, E. 2015/29 K. 2015/95 (T.C. Anayasa Mahkemesi Kararlar Bilgi Bankası, Erişim Tarihi: 30.03.2022).

⁴⁸ Pay sahiplerinin oy hakları dahil haklarının artırılması eğiliminin esasında payların mülkiyet hakkı konusu değerlerden kabul olunması yaklaşımının ortaya konulması anlamına geldiği yönünde bkz. **Talbot**, Lorraine: “Why Shareholders Shouldn’t Vote: A Marxist- progressive Critique Shareholder Empowerment”, The Modern Law Review, Cilt 76, Sayı 5, 2013, s. 816.

⁴⁹ Bkz. Türk Ticaret Kanunu Genel Gerekçesi Par. 89.

⁵⁰ **Pulaşlı**, s. 840.

⁵¹ **Pulaşlı**, s. 840.

⁵² Bkz. **Falcıoğlu**, Mete Özgür: Anonim Şirketlerde Elektronik Genel Kurul, Yetkin Yayınları, Ankara 2016, s. 54; **Bahtiyar**, Mehmet: Ortaklıklar Hukuku, Beta Yayıncılık, İstanbul 2020, s. 159; **Pulaşlı**, s. 840.

olanağı sağlanması şeklindedir⁵³. O halde genel kurul toplantıları katılım türü bakımından (1) fiziki katılımlı ya da (2) çoklu ortamlardan katılımlı şeklinde ikiye ayrılabilir⁵⁴. Anonim şirketin elektronik ortamda genel kurul toplantısı yapması halinde pay sahipleri açısından ise toplantıya elektronik yöntemle katılma şeklinde bir seçimlik hak ortaya çıkmış olmaktadır⁵⁵.

Genel kurul toplantısının katılım türü bakımından önemli bir başka husus da toplantıya katılan kişilerin kim olduğu ile bu kişilerin yetkilerinin kontrol edilmesidir⁵⁶. Zira genel kurula katılan kişiler, toplantının yapılabilmesi ve karar alınabilmesi için gerekli nisaplar yönünden belirleyicidir. Bu kontrolün neticesi genel kurul toplantı tutanağına yazılmakta ve tutanağın geçersiz olması durumunda alınan kararlar da geçersiz olmaktadır⁵⁷. Üstelik Türk Ticaret Kanunu madde 446(1)(b) gereği, genel kurula yetkisi bulunmayan kişilerin veya temsilcilerinin toplantıya katıp oy kullanmaları, bu durum kararın alınmasında etkili olmuş ise genel kurul kararının meydana gelişıyla ilgili iptal sebeplerinden kabul edilmektedir⁵⁸. Dolayısıyla, bir kişinin pay sahibi olarak herhangi bir biçimde genel kurul toplantısına katılabilmesi için öncelikle bu kişinin genel kurula katılma hakkının bulunduğunu kanunun aradığı biçimde ortaya koyması önem taşımaktadır.

Metaverse bir elektronik ortamdır. Dolayısıyla, metaverse ortamında gerçekleştirilecek genel kurul toplantıları, fiziki katılımlı değil çoklu ortamlardan katılımlı toplantılar kategorisinde değerlendirilmelidir. Türk Ticaret Kanunu madde 1527 hükmünde “elektronik ortam” ile kastedilenin ne tür mecralar olduğu tanımlanmadığından⁵⁹, metaverse ortamında toplantı yapılmasına kanun uyarınca kavramsal bir engel bulunmamaktadır. Ancak

⁵³ **Kalender**, Emre: “Anonim Şirketlerde Genel Kurul Toplantı Yerinin Esas Sözleşmede Gösterilmesi”, BATIDER, Cilt 25, Sayı 2, 2019, s. 221.

⁵⁴ Genel kurul toplantılarının katılım türü bakımından toplu bir değerlendirmesi için bkz. **Falcıoğlu**, s. 35-40.

⁵⁵ **Falcıoğlu**, s. 106.

⁵⁶ **Karahan**, Sami: Şirketler Hukuku, Mimoza Yayınları, Konya 2013, s. 546.

⁵⁷ **Karahan**, s. 550.

⁵⁸ Düzenlemenin bir eleştirisi için bkz. **Kırca**, İsmail: Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2022, s. 157-160.

⁵⁹ TTK m. 1527 Madde Gereği (https://mevzuat.tbmm.gov.tr/mevzuat/faces/sorgu, Erişim Tarihi: 04/04/2022), elektronik ortamdan söz ederken tahdidi anlamlı bir kavram yerine “online toplantı sistemi” tabirini kullanmaktadır. Yine kanunun anonim şirketler yönünden elektronik ortamlarla ilgili tanım yapmaya elverişli tek ifadesini elektronik ortamı kullanmak isteyen pay sahiplerinin elektronik posta adreslerini şirkete bildirmelerini belirten 1528. Maddesi oluşturmaktadır.

metaverse ortamının sanal niteliği, genel kurulun elektronik ortamda yapılmasına ilişkin genel ilkelerin bu düzleme de aynen uygulanmasını gerektirmektedir. Dolayısıyla, elektronik ortamdaki toplantıların kendi bünyesinde katılım ve iletişim bağlamında bir güvenlik sorunu barındırdığından hareketle⁶⁰, toplantı için gerekli teknik altyapının kurulması ve pay sahiplerinin kimliklerinin kontrolü meselelerinin metaverse ortamında nasıl çözümleneceği özel olarak incelenmelidir⁶¹.

A. Karşılaştırmalı Hukuktan Örnekler

İnceleyebildiğimiz kadarıyla yabancı hukuk sistemlerinde henüz metaverse ortamında genel kurul toplantısı yapılmasına yönelik özel bir düzenleme bulunmamaktadır. Bununla beraber, yabancı hukuk sistemlerinin elektronik ortamda genel kurul toplantılarını ele alış biçimi incelendiğinde, toplantı yeri ve genel kurula katılanların kimliklerinin kontrolü meselelerinin özel bir önem taşıdığı ve bu hukuk sistemlerinde metaverse ortamında toplantıya izin verilip verilmediğinin de bu çerçevede değerlendirilmesi gerekeceği anlaşılmaktadır⁶². İlk olarak, Avrupa Birliği hukukunda halen yürürlükte bulunan Avrupa Parlamentosu ve Konseyin 11 Temmuz 2007 Tarih ve 2007/36/AT Sayılı Payları İşlem Gören Şirketlerde Belirli Pay Sahibi Haklarının Kullanılmasına İlişkin Yönergesinin 8(2). maddesi incelendiğinde, pay sahiplerinin genel kurul toplantısına elektronik ortamda katılmalarına ilişkin olarak getirilebilecek sınırlamaların sadece pay sahiplerinin kimliklerinin tespit edilmesi ve iletişimin güvenliği amaçlarıyla sınırlı ve orantılı olabileceğinin kabul olduğu görülmektedir.

Diğer taraftan, Amerika Birleşik Devletleri Kaliforniya Eyaleti Şirketler Kanunu'nun (*California Corporations Code*) 600(e) maddesine göre; toplantıya katılanların kimliğinin tespitinin yapılması, pay sahipliğinden kaynaklı oy ve bilgi edinme haklarının kullanımı ile tutanakların kaydının temin edilmesi koşullarına ilişkin makul tedbirler alındığı takdirde genel kurul toplantısının elektronik iletişim, elektronik video iletişimi, telekonferans ve başkaca uzaktan iletişim yöntemleriyle yapılması mümkündür. Benzer şekilde, Delaware Eyaleti Şirketler Kanunu (*Delaware General*

⁶⁰ Bkz. **Özer**, Işık: "Türk Ticaret Kanunu Tasarısı'na Göre Anonim Şirket Genel Kuruluna Elektronik Ortamda Katılım", BATIDER, Cilt 25, Sayı 4, 2009, s. 640.

⁶¹ Bkz. **Azarkan**, Necat: "Anonim Şirketlerde Sanal (Virtüel) Genel Kurul", Dicle Üniversitesi Adalet Meslek Yüksekokulu Dicle Adalet Dergisi, Cilt 2, Sayı 4, 2018, s. 33.

⁶² Karşılaştırmalı hukuktan örnekler için bkz.: **Keser Berber**, Leyla/**Yayla**, Ümit İhsan: "Elektronik Genel Kurullar Türkiye Uygulaması", REGESTA, Cilt 2, Sayı 3, 2012, s. 23-25.

Corporation Law) madde 211'e göre genel kurul toplantıları fiziksel bir yer olmaksızın uzaktan iletişim araçlarıyla gerçekleştirilebilmektedir. Yine Delaware hukuku toplantıya katılan ve oy kullanan kişilerin hak sahipliğini teyit etmek üzere makul tedbirleri alma yükümlülüğünü kanunen şirkete yüklemiştir⁶³.

Öte yandan, Hong Kong Şirketler Kanunu'nun (*Hong Kong Companies Ordinance*) 584. maddesine göre bir şirketin genel kurul toplantısı, aynı yerde bulunmayan pay sahiplerinin toplantıyı dinlemelerine, toplantıda konuşmalarına ve oy kullanmalarına olanak sağlayacak herhangi bir teknoloji kullanılarak bir veya daha fazla yerde gerçekleştirilebilmektedir. Söz konusu düzenleme, elektronik ortamda genel kurul toplantısı yapılmasının hukuki dayanağı olarak gösterilmektedir⁶⁴. Hong Kong hukukunun genel kurul toplantısına katılan pay sahiplerinin kimliklerinin tespiti meselesine yönelik özel bir düzenleme yer vermediği görülmekle beraber, mezkûr düzenlemede (m. 584(2)) toplantıya şirket esas sözleşmesinin uygulanacağı belirtildiğinden, bu konuda gerekli tedbirleri almak konusunda şirketin yükümlülüğü ve takdir yetkisi bulunduğu değerlendirilebilecektir.

B. Fiziksel Ortamda Genel Kurul Toplantıları

Pay sahiplerinin fiziksel olarak aynı mekânda bir araya gelerek toplanırları bir halde, fiziksel ortamda yapılan bir genel kurul toplantısı söz konusu olmaktadır⁶⁵. Genel kurul, kural olarak, şirket merkezinin bulunduğu yerde toplanmaktadır (TTK m. 409(3)). Nitekim Anonim Şirketlerin Genel Kurul Toplantılarının Usul ve Esasları ile Bu Toplantılarda Bulunacak Bakanlık Temsilcileri Hakkında Yönetmelik⁶⁶ (Genel Kurul Yönetmeliği) m. 8(1) uyarınca da genel kurul toplantıları esas sözleşmede aksine hüküm bulunmadıkça şirket merkezinin bulunduğu mülki idare birimi sınırları içinde yapılacaktır. Dolayısıyla, fiziksel olarak yapılan genel kurul toplantısının mutlaka fiziksel bir toplantı yeri (mekânı) bulunmaktadır⁶⁷. Genel kurul toplantısı çağrısında toplantı yerinin noksan veya şaşırtıcı nitelikte belirtilmiş

⁶³ ABD hukukunda genel kurula çoklu ortamlardan katılıma ilişkin genel bir değerlendirme için bkz. **Fairfax**, Lisa: "Virtual Shareholder Meetings Reconsidered", *Seton Hall Review*, Cilt 40, Sayı 3, 2010, s. 1367-1432.

⁶⁴ **Zetzsche**, Dirk A., et. al.: "Enhancing Virtual Governance: Comparative Lessons from COVID- 19 Company Laws", *Journal of Corporate Law Studies*, Cilt 21, Sayı 2, 2021, s. 15.

⁶⁵ **Bahtiyar**, s. 159.

⁶⁶ R.G. T. 28.11.2012 S. 28481.

⁶⁷ **Pulaşlı**, s. 840.

olduğu hallerde toplantıda alınan kararların iptal edilebilir hale gelmesi⁶⁸, toplantı yerinin önemini ortaya koymaktadır.

Pay sahibinin genel kurula kendisi veya temsilcisi yoluyla katılması (TTK m. 425) ve burada haklarını kullanabilmesi için öncelikle pay sahibi sıfatını şirkete karşı ispatlaması gerekmektedir⁶⁹. Genel kurula katılma konusunda kimlerin hak sahibi olduğu başlangıçta “genel kurula katılabilecekler listesi” olarak adlandırılan listeyle tespit edilmekte (TTK m. 417(3)), bu liste genel kurula katılanların imzalamasıyla birlikte artık “hazır bulunanlar listesi” olarak isimlendirilmektedir (TTK m. 417(4))⁷⁰. Genel kurula katılabileceklerin listesi düzenlenirken senede bağlanmamış bulunan veya nama yazılı paylar ile ilmühaber sahipleri için pay defterindeki kayıtlar dikkate alınmaktadır (TTK m. 417(2)). Dolayısıyla, pay defterinden takibi mümkün paylardan doğan pay sahipliği bu defter aracılığıyla ispatlanacaktır (TTK m. 426(1))⁷¹. Diğer taraftan, pay defterinden takibi mümkün bulunmayan hamiline yazılı pay senetlerinin sahipleri açısından ise TTK m. 417(1) ve m. 426(2) gereği, Hamiline Yazılı Pay Senetlerinin Merkezi Kayıt Kuruluşuna Bildirilmesi ve Kayıt Altına Alınması Hakkında Tebliğ (Tebliğ) m. 6 uyarınca Merkezi Kayıt Kuruluşu Anonim Şirketi (MKK) tarafından sağlanacak pay sahipleri çizelgesi kullanılacaktır. Dolayısıyla, MKK kayıtlarında ismi bulunmayan pay sahipleri paya bağlı haklarını kullanamayacak (Tebliğ m. 10(1)) ve genel kurul toplantısında pay sahibi olarak da bulunamayacaktır.

Genel kurula katılabilecek kişilerin listesi genel kurulun yapılacağı yerde bulundurulacak ve bu listede özellikle pay sahiplerinin adı- soyadı veya unvanları, adresleri, sahip oldukları pay miktarı, payların itibari değerleri, grupları, şirketin esas sermayesi ile ödenmiş olan tutar veya çıkarılmış sermayesi, toplantıya aslen ve temsil yoluyla katılacakların imza yerleri gösterilecektir (TTK m. 417(3)). Dolayısıyla, pay defteri veya MKK kayıtlarında adı bulunan bir kişinin toplantıya katılabilmesi için bu listede gösterilen kişi olduğunu da ayrıca ispatlaması gerekmektedir⁷². Bu anlamda, pay

⁶⁸ **Moroğlu**, Erdoğan: Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2020, s. 104.

⁶⁹ Bkz. TTK m. 426 Madde Gereğesi (<https://mevzuat.tbmm.gov.tr/mevzuat/faces/sorgu>, Erişim Tarihi: 04/04/2022).

⁷⁰ **Kendigelen**, Abuzer: Yeni Türk Ticaret Kanunu: Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2016, s. 316.

⁷¹ TTK m. 426 Madde Gereğesinde, pay defterinin bulunmadığı hallerde pay sahibinin sıfatının diğer delillerle kanıtlanacağı belirtilmiş ancak bu delillerin neler olabileceği yazılmamıştır.

⁷² Bkz. **Özer**, s. 639.

sahibinin toplantıya katılması aşamasında bir kimlik kontrolü yapılması zorunlu olmaktadır⁷³. Nitekim Genel Kurul Yönetmeliği madde 18(3) hükmüyle, pay sahiplerinin ve temsilcilerinin kimliklerini ve yetki veya temsil belgelerini ibraz etmek suretiyle listeyi imzalayacakları vurgulanmıştır. Toplantı yerine girişte gösterilecek kimliklerin kontrol işlemleri yönetim kurulu veya yönetim kurulunca görevlendirilen üyeler ya da kişiler tarafından yerine getirilmektedir (G.K. Yönetmeliği m. 5(2)). Bu kapsamda, ibraz edilecek kimliğin türü belirtilmemiş olmakla beraber, toplantıda Genel Kurul Yönetmeliği Ek- 2’de örneği bulunan hazır bulunanlar listesinin kullanılması zorunlu bulunduğundan (Genel Kurul Yönetmeliği m. 16(2)) ve burada kimlik numarası kısmı yer aldığından, ibraz edilecek kimliğin kimlik numarası gösteren türden bir kimlik olması mecburu gözükmektedir⁷⁴.

C. Elektronik Ortamda Genel Kurul Toplantıları

Anonim şirketlerde elektronik ortamda yapılacak genel kurul toplantılarının usul ve esasları TTK m. 1527 ile bu hükme istinaden yürürlüğe konulan Anonim Şirketlerde Elektronik Ortamda Yapılacak Genel Kurullara İlişkin Yönetmelik⁷⁵ (Yönetmelik) uyarınca düzenlenmektedir. Bu kapsamda, elektronik ortamda genel kurul toplantısı yapılabilmesi için esas sözleşmede yer verilmesi zorunlu bulunan hüküm de (Yönetmelik m. 5(1)) elektronik ortamda genel kurul toplantılarının usul ve esaslarına ilişkin kaynaklardan biri olarak gösterilebilecektir (TTK m. 1527(5)). Mevzuata uygun biçimde gerçekleştirilen elektronik ortamdaki genel kurul toplantısında elektronik yolla katılma, öneride bulunma, görüş açıklama ve oy verme fiziki katılımın ve oy vermenin bütün hukuki sonuçlarını doğuracaktır (G.K. Yönetmeliği m. 6(2)).

Türk Ticaret Kanunu’nda elektronik ortam ile neyin kastedildiği belirtilmemiştir. Ancak mezkûr ikincil mevzuat uyarınca, anonim şirketlerde genel kurul toplantılarının elektronik ortamdan gerçekleşmesini sağlayan bilişim sistemi “Elektronik Genel Kurul Sistemi” (EGKS) olarak tanımlanmakta olup, payları borsaya kote olmayan şirketlerin bu sistemi kendilerinin

⁷³ Şirket yönetiminin toplantıya girişte güvenlik önlemi de alması gerektiği yönünde bkz. **Pulaşlı**, s. 910.

⁷⁴ Konuya ilişkin olarak T.C. Cumhurbaşkanlığı İletişim Merkezi (CİMER) üzerinden yapılan 28.03.2022 tarihli ve 2201460916 sayılı başvuruya T.C. Ticaret Bakanlığı İç Ticaret Genel Müdürlüğü tarafından verilen 28.06.2022 tarihli cevapta, ibraz edilecek kimliğin kişinin “kimliğinin doğrulanmasını sağlayacak geçerli kimlik belgesi” vasfında olması gerektiği belirtilmiştir.

⁷⁵ R.G. T. 28.08.2012 S. 28395.

kurması veya destek hizmeti almak suretiyle kullanması olanaklıdır (Yönetmelik m. 4(1)(c)). Payları MKK tarafından kayden izlenen borsaya kote şirketleri için ise EGKS doğrudan MKK tarafından sağlanmaktadır (Yönetmelik m. 5(3)). Bu toplantılar için özel teknik standartları haiz bir bilişim sistemi öngörülmesinin temel sebebini oyun gerçek sahibi tarafından kullanıldığına tespiti ihtiyacı oluşturmaktadır⁷⁶. Toplantıya elektronik ortamda katılan kişilerin listesi bu sistemden alınmakta ve hazır bulunanlar listesi de bu şekilde oluşturulmaktadır (Yönetmelik m. 8(2)).

Yönetmelik gereği genel kurul toplantısı EGKS üzerinden gerçekleştirilse dahi toplantı fiziki ve elektronik ortamda aynı anda açılmaktadır (m. 9). Bu anlamda toplantı yerinin fiziksel olarak da mevcut bulunması ve elektronik ortamda toplantı yayının eş zamanlı yapılabilmesi gerekli teknik donanımın bu yerde kullanılabilir olması gerekmekte⁷⁷, neticede fiziksel ortamda yapılan genel kurul toplantılarında toplantı yerine ilişkin esaslar EGKS kullanıldığında da aynen uygulanmaktadır. Nitekim bu kural genel kurul toplantısının tamamen elektronik ortamda yapılmasına, bir başka ifadeyle toplantının toplantı yeri fiziken belirlenmeksizin yapılmasına engel bir ikincil mevzuat düzenlemesi olarak gösterilebilecektir⁷⁸.

Pay sahiplerinin elektronik ortamda genel kurul toplantısına katılımı EGKS içerisine giriş yapılmasıyla gerçekleşmektedir (Yönetmelik m. 8(1)). Bu kapsamda pay sahiplerinin sisteme girişinde güvenli elektronik imza kullanmaları zorunludur (Yönetmelik m. 8(1)). Bununla beraber, Genel Kurul Yönetmeliği m. 6 hükmünün elektronik ortamda genel kurul toplantısı yapılmasına ilişkin olarak Yönetmelik hükümlerinin uygulanacağı ve ancak Yönetmelikte hüküm bulunmayan hallerde Genel Kurul Yönetmeliğinin kıyasen uygulanacağını belirtmesine rağmen, Genel Kurul Yönetmeliğinin kimlik kontrolü zorunluluğunun elektronik ortamdaki toplantılarda uygulanması gerekliliği aranmamalıdır. Zira zaten güvenli elektronik imza; münhasıran sahibine bağlı olan, sadece imza sahibinin tasarrufunda bulunan güvenli elektronik imza oluşturma aracı ile oluşturulan, nitelikli elektronik sertifikaya dayanarak imza sahibinin kimlik tespitini sağlayan, imzalanmış veride sonradan bir değişiklik yapıp yapılmadığının tespitini sağlayan elektronik imza olarak tanımlanmaktadır (5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu (EİK) m. 4). Bu kapsamda, güvenli elektronik imzayla giriş yapıl-

⁷⁶ Bkz. TTK m. 1527 Madde Gerekçesi (<https://mevzuat.tbmm.gov.tr/mevzuat/faces/sorgu>, Erişim Tarihi: 04/04/2022).

⁷⁷ **Eyuboğlu**, Ceren: Halka Açık Anonim Şirketlerde Elektronik Genel Kurul Toplantıları, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2019, s. 20.

⁷⁸ **Falcioğlu**, s. 138.

ması aynı zamanda imzayı kullanan kişinin kimliğini ibrazı anlamını da taşımakta, hazır bulunanlar listesi de zaten bu nedenle EGKS çıktısıyla oluşturulmaktadır (Yönetmelik m. 8(2)).

D. Metaverse Ortamında Genel Kurul Toplantıları

Yürürlükteki mevzuat yönünden metaverse üzerinden gerçekleştirilecek genel kurul toplantısının geçerli görülebilmesi için bir elektronik ortamda genel kurul toplantısı olarak addolunması gerekecek, bunun için ise kullanılacak metaverse platformunun bir EGKS olarak kabul edilmesi aranacaktır. Dolayısıyla söz konusu platformun “Anonim Şirketlerin Genel Kurullarında Uygulanacak Elektronik Genel Kurul Sistemi Hakkında Tebliğ” (Tebliğ) hükümlerine uygunluğunun tespit ettirilmesi gerekecektir (Tebliğ m. 8). Bu kapsamda, toplantıda kullanılacak metaverse platformunun asgari olarak Tebliğ m. 8(4) hükmünde belirtilen özellikleri taşıması ve Tebliğ m. 9’daki kriterleri sağlaması zorunlu olacaktır. Tebliğ sisteminde belirtilen özellik ve kriterlerin bir kısmının metaverse platformlarınca sağlanması teknik açıdan mümkün bulunmakla beraber, önemli bir kısmının platformlara ilişkin güncel teknoloji ve kullanıcı beklentisi sebebiyle bu platformlarca uygulanması mümkün görünmemektedir. Bu çerçevede, özellikle güvenli elektronik imza sisteminin kullanılması zorunluluğunun esnetilmesi ve alternatiflerinin kullanımının metaverse ortamındaki toplantılar açısından değerlendirilmesi gerekmektedir.

EGKS içerisine giriş güvenli elektronik imzayla yapıldığı gibi (Yönetmelik m. 8(1)), oy kullanma dâhil diğer işlemler de yine güvenli elektronik imzayla giriş yapılmış olmasına bağlıdır (Yönetmelik m. 14(1)). Üstelik sistemin birden çok güvenli imzanın seri ve paralel olarak atılabilmesini destekleyecek nitelikte bulunması da teknik bir zorunluluk olarak öngörülmüştür (Tebliğ m. 9(2)). Neticede elektronik ortamdaki genel kurul toplantılarının gerektirdiği teknik altyapı gereği toplantıya katılan kişilerin güvenli elektronik imza kullanması ve bu sayede kimliklerinin kontrolünün sağlanması söz konusu bulunmaktadır. Üstelik toplantıya katılanların kimlik bilgilerinin on yıl boyunca saklanması şirketin yükümlülükleri arasında belirtilmiştir (Yönetmelik m. 13(1)(c)). O halde metaverse platformunun teknik olarak anılan nitelikleri taşıyan güvenli elektronik imzayı genel kurul toplantısının yapıldığı kısımda giriş sırasında kullanılabilir kılması gerekmektedir. Zira metaverse düzlemindeki toplantı mecrasına güvenli elektronik imzayla giriş yapılamaması halinde pay sahipleri bu toplantıya hiç katılmamış sayılacaklar, ayrıca toplantı da bir EGKS vasıtasıyla yapılmamış olacaktır.

Elektronik ortamda yapılacak genel kurul toplantısına güvenli elektronik imzayla giriş yapılması zorunluluğunun bir Yönetmelik değişikliği ile kaldırılarak⁷⁹, karşılaştırmalı hukuktan örneklerde olduğu gibi bu konuda tedbirleri alma yükümlülüğünün takdirinin şirketlere bırakılması ve EGKS vasfı taşımanın kolaylaştırılması halinde dahi metaverse ortamında toplantı yapılması kimlik kontrolü sorunlarının devam etmesi nedeniyle mümkün olmayacaktır. Zira yönetim kurulu tarafından genel kurul toplantısına katılabileceklerin listesi Genel Kurul Yönetmeliği Ek- 2'deki biçimde hazırlanması gerektiğinden (m. 16(2)) ve bu listede pay sahibinin adı-soyadı veya unvanı, kimlik numarası, uyruğu ve adresi bilgileri ile imzası zorunlu olarak arandığından, yönetim kurulu tarafından mutlaka bu bilgilerin ve imzanın⁸⁰ edinilebileceği tedbirlerin metaverse ortamına entegre edilmesi gerekecektir. Oysa pay sahibinin kimlik bilgilerini elektronik ortamda ibraz etmesi, ibraz edilen kimlik belgesi gerçek ve doğru olsa dahi bunu ibraz eden kişinin o belgede gösterilen kişi olduğunu ispat etmekte yeterli olmayacaktır. Dolayısıyla anılan düzenlemenin ve TTK m. 417(3) hükmünün uygulamasının değiştirilmesi gerekecek, bu noktada metaverse ortamında verilerin doğruluğunu teyit amaçlı kullanılan blokzincir teknolojisinden kimlik kontrolü sürecinde faydalanılması gibi çözümlere başvurulması değerlendirilebilecek⁸¹,

⁷⁹ Öğretide elektronik ortamda genel kurul toplantısında güvenli elektronik imza kullanımının işlem güvenliği sorunu yanı sıra TTK m. 1526 ile ilişkilendirildiği görülmektedir (**Keser Berber/Yayla**, s. 30). Ancak TTK m. 1526 ile TTK m. 1527 birbirinden farklı hususları düzenlediğinden iki maddenin ilişkilendirilmesi zorunlu görülmemelidir.

⁸⁰ Gerek TTK gerekse Genel Kurul Yönetmeliği, söz konusu imzanın ıslak imza şeklinde olmasının gerekip gerekmediği hususunda suskundur. 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu (TBK) m. 15 yönünden imzanın kural olarak ıslak imza şeklinde olması gerekmekte olup, TBK imzanın hangi ortama hangi teknoloji ile atılacağı konusunda bir tercih yapmamıştır (**Keser Berber**, Leyla: “Biyometrik İmza ve Türk Borçlar Kanunu’ndaki Yazılı Şekil Şartı ile Hukuk Muhakemeleri Kanundaki İmza Açısından Yeri”, İstanbul Bilgi Üniversitesi Bilişim ve Teknoloji Hukuku Enstitüsü Bilgi Notu 08.02.2019, <https://itlaw.bilgi.edu.tr/tr/haberler/bilgi-notu-biyometrik-imzanin-tbk-yazili-sekil-sar-86/>, Erişim Tarihi: 02.04.2022, s. 12). Anonim şirketlerin genel kurul toplantıları özelinde 5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun kapsamında bir düzenleme de bulunmadığından, genel kurul toplantıları yönünden kişilerce elektronik sistemler üzerinden örneğin elle atılacak imzalar geçerli kabul edilebilmelidir.

⁸¹ Bu kapsamda kimlik kontrolü aşamasında kişilerin kullandığı elektronik cihazların kameraları vasıtasıyla biyometrik verilerinin taranması ve kimlik belgesindekiyle eşleştirilmesi gibi uygulamalar akla gelebilecek ise de bu tür uygulamalar 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu m. 6 dairesinde özel nitelikli kişisel veri kategorisindeki verilerin işlenmesi durumunu gündeme getirecektir ki bu verilerin işlenmesi mezkûr mevzuat tahtında birçok hukuki sorun ve maliyet doğuracaktır. Anonim şirketlerde pay sahiplerinin kişisel verilerinin işlenmesi konusunda genel olarak bkz. **Can, Ozan/Çamlı**,

bu da mevzuatın yenilikçi teknolojilere hukuki geçerlilik tanınması zorunluluğunu doğuracaktır. Aksi halde, bir şirket yönetim kurulunun TTK m. 553 uyarınca hukuki sorumluluk riskinin doğmaması adına metaverse ortamında genel kurul toplantısı yapılmasına, anılan biçimde bir ikincil mevzuat değişikliği gerçekleşse dahi, sıcak bakmayacağı açıktır.

V. METAVERSE ORTAMINDA TOPLANTI VE GEÇERLİLİK SORUNU

Her şeyden önce, genel kurul toplantısının metaverse ortamında yapılmasının bu toplantıda alınan kararların hukuki geçerliliğini TTK haricinde bir rejime tabi kılacağından söz etmek mümkün görünmemektedir. Neticede elektronik ortamda genel kurul toplantıları açısından söz konusu olduğu üzere, payları borsaya kote olmayan şirketlerde toplantının gerçekleştirilmesi için kullanılacak metaverse ortamı anonim şirketin kendisi tarafından oluşturulabileceği gibi gerekli ortam üçüncü kişilerden temin edilmek suretiyle de edinilebilecektir. Bu kapsamda, metaverse ortamını işleten üçüncü kişi durumundaki platform bir sosyal ağ sağlayıcı ve EGKS olarak değerlendirilerek bu tanıma giren kişilerin sorumluluk rejimine tabi olacaktır. Diğer taraftan, metaverse ortamı niteliğinde bir EGKS toplantıyı gerçekleştirecek şirket tarafından sunulursa, bu defa 5651 sayılı Kanun kapsamında şirket hem “sosyal ağ sağlayıcı” hem de bir “içerik sağlayıcı” (m. 2(1)(e)) durumunda olacak ve sunduğu içerikten sorumluluğu yine ayrıca sürecektir (m. 4(1)). Dolayısıyla, toplantının EGKS vasfı taşıyan bir metaverse platformundan yapılması durumunda alınan kararların geçerliliğine ilişkin Türk Ticaret Kanunu hükümlerinin uygulama alanı aynen sürecektir.

Diğer taraftan, bir genel kurul kararının varlığından söz edilebilmesi için ortada kanunen genel kurul kararı olarak nitelendirilmesi mümkün olan bir toplantıda esas sözleşme ve kanunun öngördüğü nisaplarla alınmış bir kararın bulunması gerekmekte, aksi halde alınan kararlar yönünden bir “yokluk” hali söz konusu olmaktadır⁸². Bu anlamda genel kurul kararının kurucu unsurları bir genel kurul toplantısının varlığını ve bir kararın bulunmasını gerektirdiğinden⁸³, genel kurul kararlarında “çifte unsur” ilkesinin

İlgün Mağdem: “Türk Hukukuna Göre Anonim Şirketlerde Pay Sahiplerinin Kişisel Verilerinin İşlenmesi ve Korunması”, BATIDER, Cilt 26, Sayı 3, 2020, s. 129-161.

⁸² **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 594; Yarg. HGK., T. 31.03.2013, E. 2013/1048 K. 2014/430 (Yargıtay Karar Arama Bilgi Bankası, Erişim Tarihi: 04.04.2022).

⁸³ **Önder**, M. Fahrettin: “Yargıtay Kararları Açısından Limited Şirket Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü”, DEÜHFD, Cilt 7, Sayı 1, 2005, s. 107.

geçerli olduğu ifade edilmektedir⁸⁴. Kurucu şekli vasıftaki emredici hukuk kurallarına aykırılık durumunda kurucu unsurların eksikliği sebebiyle söz konusu hukuki işlem şeklen hiç meydana gelmemiş kabul edilmekte olduğundan genel kurul kararları açısından da yokluk kuramının uygulanması mümkün görülmektedir⁸⁵. Örneğin, toplantı yapılmadan elden dolaştırma usulü veya mektup ile genel kurul kararı alınmış ise bu karar “yok” sayılmaktadır⁸⁶. Öte yandan, toplantı çağrısında fiziksel bir toplantı yeri belirtilmekle birlikte bir de elektronik toplantı yeri olarak metaverse adresinin belirtilmesi, EGKS niteliği taşımayan bir metaverse ortamı geçerli bir toplantı yeri olamayacağından bu defa çağrının usulsüzlüğünden kaynaklı bir iptal edilebilirlik sorunu doğacaktır⁸⁷.

O halde EGKS niteliği taşımayan bir metaverse ortamı kullanılarak gerçekleştirilecek bir genel kurul toplantısında alınacak kararlar, söz konusu metaverse ortamı mevzuatın aradığı nitelikte bir toplantı yeri veya katılım yöntemi sağlamadığından yoklukla malûl kabul edilecektir⁸⁸. Zira metaverse ortamında yapılmış bir toplantı, anonim şirketlerde genel kurul toplantılarına ilişkin hükümler yönünden geçerli bir toplantı vasfı taşımamaktadır. Neticede metaverse ortamında yapılacak bir toplantının kural olarak yürürlükteki mevzuat karşısında ne bir EGKS ne de bir fiziksel ortam olarak kabulü olanaklı bulunmadığından burada bir toplantı düzenlenmesi halinde ortada yapılmış bir toplantı kalmamaktadır. Bu anlamda, metaverse ortamının yegâne toplantı açılış ve katılım noktası olarak gösterilmesi halinde geçerli bir toplantı yerinin bulunmadığından söz edilecektir. Diğer taraftan, toplantının bir fiziksel ortamda açılmış olması ve bazı pay sahiplerinin buna metaverse üzerinden katılması halinde bir toplantı yeri ve toplantı mevcut ancak geçerli bir elektronik ortamdan katılım yöntemi bulunmamış olacak, bu durum toplantı ve karar nisaplarını etkileyecek ve kanunun aradığı toplantı ve karar

⁸⁴ **Pulaşlı** (Şirketler), s. 347.

⁸⁵ **Moroğlu**, s. 33, 38. Genel kurul kararları kapsamında yokluk müessesesi bakımından öğretilerdeki görüşlerin bir derlemesi için bkz. **Hacıömeroğlu**, Oğuzhan A./**Aksoy**, Kemalettin Ahmet: “Sermaye Şirketlerinin Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü Hakkında Yargıtay 11. Hukuk Dairesi’nin Bir Kararı Üzerine Eleştirel Bir Yaklaşım”, YBHD, Cilt 5, Sayı 2, 2020, s. 412-416.

⁸⁶ **Pulaşlı** (Şirketler), s. 348.

⁸⁷ Çağrı metninde toplantı yerinin, toplantının yerini saptayabilmeye imkân bırakmayacak şekilde noksan veya şaşırtıcı nitelikte belirtilmiş olması halinde alınacak kararların iptal edilebileceği yönünde bkz. **Moroğlu**, s. 105.

⁸⁸ Nitekim elektronik ortamda genel kurul toplantısı yapılmasına ilişkin düzenlemenin yürürlükte bulunmadığı dönemde internet üzerinden yapılacak genel kurul toplantılarının yoklukla malûl olacağına kabul edildiği yönünde bkz. **Önder**, s. 108.

nisaplarına aykırı karar yoklukla malûl olacaktır⁸⁹. Bir başka deyişle, metaverse ortamından katılanların kullandıkları oylar toplantı dışında kullanılmış sayılacağından bu oylarla alınan kararlar yok kabul olunacaktır. Toplantının fiziksel ortamına katılan pay sahiplerinin sayısının nisapları sağlamada yeterli olması halinde ise bu defa yokluk halinden değil ancak metaverse ortamından katılan ve oy kullanan pay sahiplerinin nisapları değiştirmesinden kaynaklı bir iptal edilebilirlik halinden söz edilebilecektir (TTK m. 445)⁹⁰.

Metaverse ortamından yapılacak genel kurul toplantıları için toplantının şekli kurucu unsurları sorunu haricinde akla gelebilecek bir başka sorun, bu ortama kanunen toplantıya katılma hakkına sahip olmayan kişiler tarafından da girilip girilemeyeceği ve girilmesi halinde hukuken ne sonuçların oluşacağı olmaktadır. Zira anonim şirketlerin genel kurul toplantılara kamuya açık toplantılardan değildir⁹¹. Genel kurula katılma hakkı pay sahibi ve kural olarak intifa hakkı sahibi (TTK m. 432(2)) ile rehin hakkı, hapis hakkı, saklama sözleşmesi, kullanım ödücü sözleşmesine göre hak sahibine (TTK m. 427(2)) tanınmış olup⁹², bu kişilerin yardımcıları da dahil olmak üzere üçüncü kişilerin pay sahibi ile dahi olsa genel kurula girme hakkı kural olarak bulunmamaktadır⁹³. Yetkisi bulunmadığı halde genel kurula üçüncü kişilerin girmek istemesi halinde burada TTK m. 415 hükmüne aykırı bir durum söz konusu olacağından bu kişilerin giriş talebi zaten baştan reddedilecektir. Ancak toplantıya giriş yetkisi bulunan bir pay sahibinin bu girişini metaverse üzerinden gerçekleştirmesi halinde artık yetkisiz bir kimsenin girişinden bahsedilmeyecek ve yok hükmünde bir giriş söz konusu olacak,

⁸⁹ Yasada öngörülen asgari toplantı ve karar yetersayılarına aykırı olan genel kurul kararlarının yokluk yaptırımına tabi olduğu, buna karşın esas sözleşmedeki yetersayılara uygun değilse iptal yaptırımının uygulanacağı yönünde bkz. **Pulaşlı** (Şirketler), s. 348. Buna karşın, kanunun toplantı ve karar yetersayısı ile ilgili hükümlerine bir defalık aykırılık halinde genel kurulun ve burada alınan kararların yokluğunun kabul edilemeyeceği, hatalı olarak toplanan bir genel kuruldan söz edilerek iptal yaptırımının uygulanması gerektiği yönünde bkz. **Moroğlu**, s. 130, 145.

⁹⁰ Haksız olarak oylamaya kabul edilme veya yanlış oy sayımının iptal sebebi olabileceği, ancak oylama sonucunda tutanakta tespit edilecek irade genel kurulun gerçek iradesini değiştirir nitelikte değilse iptal edilebilirliğin söz konusu olmayacağı yönünde bkz. **Moroğlu**, s. 146, 211.

⁹¹ **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, Ortaklıklar II, s. 11.

⁹² **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 544.

⁹³ **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, Ortaklıklar II, s. 11. Esas sözleşmede hüküm bulunması halinde genel kurul toplantısını yürütmekle görevli başkanın dinleyicilerin genel kurul toplantısına katılmalarına izin verebileceği veya iç yönergeye hüküm konularak dinleyicilerin toplantıya alınabilecekleri yönünde bkz. **Falcıoğlu**, s. 188.

dolayısıyla yönetim kurulunun sorumluluğu hükümleri saklı kalmak üzere, bu kişi genel kurul nisapları bakımından toplantıya katılmamış sayılacaktır.

Öte yandan, genel kurula katılma veya oy verme hakkı bulunmayan kişilerin oylamaya katılmaları halinin genel kurulun varlığının kabulüne engel olmayacağına işaret edilmektedir⁹⁴. Bu anlamda pay sahibi olmayan kişilerden örneğin basın mensuplarının veya danışmanların toplantıya katılıp izlemelerinin, bu kişilerin varlığının genel kurulun idaresini etkilemediği takdirde toplantının geçerliliğine etki etmeyeceği ifade edilmektedir⁹⁵. Dolayısıyla, metaverse ortamından izlemeye ve dinlemeye açılan bir toplantıya yetkisiz kişilerin bir şekilde girmiş olması halinde TTK m. 433 ve TTK m. 446(1)(b) hükmünde düzenlenen sonuçlar söz konusu olacaktır⁹⁶. Bu çerçevede, yetkisiz katılmanın karara bir etkisi olmadığının ortaklık tarafından kanıtlanması halinde alınan kararların iptal edilmesi mümkün olmayacaktır⁹⁷. Benzer şekilde, genel kurula girme hakkına sahip bir kişinin toplantıdaki ses ve görüntüleri üçüncü kişilerin izleyebileceği şekilde aleni hale getirmesini engelleyici bir kapalı sistem oluşturulmasının gerekli olduğu ve aksinin genel kurulun kanun ile izin verilenler dışındaki kişiler için kapalı organ niteliğini bozacağı dikkatten uzak tutulmamalıdır⁹⁸. Bunları engelleyecek tedbirlerin metaverse ortamında alınıp alınamayacağı da toplantıya katılabileceklerin kontrolünü gerçekleştirmesi nedeniyle yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğu bakımından cari bir başka sorundur⁹⁹.

SONUÇ

Türk Ticaret Kanunu madde 1527 hükmündeki “elektronik ortam” ile kastedilenin ne tür mecralar olduğunun tanımlanmamış olması karşısında, metaverse ortamında genel kurul toplantısı yapılmasının önünün tamamen kapalı olduğu söylenemeyecektir. Ancak genel kurul toplantıları için kullanılacak elektronik ortam alelade bir ortam değil, doğrudan ikincil mevzuatın düzenlediği EGKS türündeki özellikli bir ortamdır. Oysa genel kurul toplantılarının yapılmasına olanak sağlayacak donanımdaki metaverse platformları, konu hakkında özel düzenleme yapıncaya kadar hukuken ancak

⁹⁴ **Moroğlu**, s. 126.

⁹⁵ **İmregün**, s. 299.

⁹⁶ **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, Ortaklıklar II, s. 14.

⁹⁷ **Moroğlu**, s. 126.

⁹⁸ **Falcioğlu**, s. 190.

⁹⁹ “GK toplantı başkanlığının ve Bakanlık temsilcisinin GK tutanağını imzalaması hukuki durumu değiştirmez. Çünkü sayılan kişilerin görevi toplantının açılması aşaması ile toplantı sürecine ilişkindir. Toplantıların hazırlığı YK’ya aittir” (**Tekinalp**, s. 319).

bir “sosyal ağ sağlayıcı” ve toplantının yapıldığı metaverse ortamı da bir “sosyal ağ” olarak değerlendirilebilecek, bu platformların EGKS niteliği taşıdığından ise söz edilemeyecektir. Dolayısıyla, yürürlükteki mevzuatın metaverse üzerinden yapılacak genel kurul toplantılarına izin vermediği açıktır.

Bir an için ikincil mevzuatın yürürlükte bulunmadığı düşünüldüğünde dahi bu defa genel kurul toplantılarına katılanların kanunen kimlik kontrolü sorunu cari olacaktır. Karşılaştırmalı hukuktan hareketle, bu konuda makul tedbirleri alma bakımından takdir yetkisinin şirketlere bırakılmasının metaverse ortamında toplantıların mümkün kılınması için önem taşıdığı değerlendirilmektedir. Nitekim güvenli elektronik imza sisteminin kullanılması zorunluluğunun sürdürülmesi şeklinde bir tercih metaverse ortamının günümüz kullanımı ve gelişim beklentisiyle uyumlayacaktır. Yine gelişen teknoloji ve toplumsal sorunlar neticesinde elektronik ortamdan katılım biçimlerinin sadece ikincil mevzuatta öngörülen teknik yöntemlerle gerçekleştirilmesi zorunluluğunun sürdürülmesinin pay sahiplerinin genel kurula katılma hakkını ve dolayısıyla paylarından doğan mülkiyet hakkını sınırlandıracı görülebileceği aşikârdır. Dolayısıyla, ikincil mevzuatın elektronik ortamda genel kurul toplantılarına ilişkin usulünün gözden geçirilmesi önem taşımakta ve metaverse ortamında verilerin doğruluğunu teyit amaçlı kullanılan blokzincir teknolojilerinden kimlik kontrolü sürecinde faydalanılması çözümünün metaverse üzerinden toplantılar bakımından değerlendirilmesi gerekmektedir.

Son olarak, pay sahiplerinin şirketten memnuniyetsizliklerini dile getirmek konusunda tek yöntemlerinin genel kurul toplantısına katılmak ve oy kullanmak olmadığı, şirketteki paylarını satmak suretiyle de bunu etkin bir biçimde ortaya koyabilecekleri ve kendi mağduriyetlerini bir seviyede gidebilecekleri açıktır¹⁰⁰. Ancak pay sahiplerinin genel kurula katılmalarını teşvik edici yöntemlerin kullanılmasının bir amacının da şirket tüzel kişiliğinin ve dolayısıyla şirketten menfaati bulunan kesimlerin menfaatlerinin korunması olduğu unutulmamalıdır. Metaverse ortamının sanal dünyayı azami şekilde gerçekle uyumlaştırma yaklaşımı nedeniyle, metaverse ortamındaki toplantının gerçek bir toplantı hissiyatı tesis edecek biçimde yapılmasını mümkün kılma potansiyeli bulunmaktadır¹⁰¹. Metaverse ortamının bu

¹⁰⁰ **Lafarre**, Anne: The AGM in Europe, Emerald Publishing, Bingley 2017, s. 8.

¹⁰¹ Elektronik ortamda genel kurul toplantısı yapılması konusuna karşı eleştirilerden biri, toplantıların fiziki ortamda yapılmamasının yöneticilerin üzerindeki hesap verme baskısını azalttığıdır (**Boros**, Elizabeth: Virtual Shareholders Meetings: Who Decides How

şekilde seyri yöneticilerin daha az değil daha fazla hesap verecekleri bir toplantı düzenin oluşmasına katkı sağlayacaktır. Bununla beraber, metaverse ortamının sosyal ve teknolojik bakımından seyrinin henüz belirgin olmadığı bir dönemde doğrudan metaverse ortamında genel kurul toplantısı yapılmasını hedefleyen ve düzenleyen bir yasal düzenleme yapılmasından imtina edilmelidir.

KAYNAKÇA

- Akdağ Güney**, Necla: “Anonim Şirketlerde Eşitlik İlkesi”, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt 18, Sayı 3-4, 2014, s. 115-135.
- Azarkan**, Necat: “Anonim Şirketlerde Sanal (Virtüel) Genel Kurul”, Dicle Üniversitesi Adalet Meslek Yüksekokulu Dicle Adalet Dergisi, Cilt 2, Sayı 4, 2018, s. 25-48.
- Basu**, Tanya: “The metaverse has a groping problem already”, MIT Technology Review 16.12.2021, <https://www.technologyreview.com/2021/12/16/1042516/the-metaverse-has-a-groping-problem/>, Erişim Tarihi: 03.04.2022.
- Boros**, Elizabeth: Virtual Shareholders Meetings: Who Decides How Companies Make Decisions, Melbourne University Law Review, Cilt 28, Sayı 2, 2004, s. 265-289.
- Brochet**, Francois/**Chychyla**, Roman/**Ferri**, Fabrizio: Virtual Shareholder Meetings, Finance Working Paper No. 777/2021, ECGI 2021.
- Can**, Ozan/**Çamlı**, İlğün Mağdem: “Türk Hukukuna Göre Anonim Şirketlerde Pay Sahiplerinin Kişisel Verilerinin İşlenmesi ve Korunması”, BATIDER, Cilt 26, Sayı 3, 2020, s. 129-161.
- Çelikkol**, Şimal: “Metaverse Dünyası’nın Tüketici Satın Alma Davranışları Açısından Değerlendirilmesi”, İstanbul Kent Üniversitesi İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi, Cilt 3, Sayı 1, 2022, s. 64-75.
- Dimitropoulos**, Georgios: “The Law of Blockchain”, Washington Law Review, Cilt 95, Sayı 3, 2020, s. 1117-1192.
- Eyuboğlu**, Ceren: Halka Açık Anonim Şirketlerde Elektronik Genel Kurul Toplantıları, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2019.
- Falcıoğlu**, Mete Özgür: Anonim Şirketlerde Elektronik Genel Kurul, Yetkin Yayınları, Ankara 2016.
- Göktürk**, Kürşat: “Anonim Şirket Pay Sahipliği Haklarının Kullanılmasında Muhalefet Şartı”, İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt 8, Sayı 2, 2017, s. 53-77.
- Gürbüz Usluel**, Aslı Elif: “Yeni Türk Ticaret Kanunu Bağlamında Anonim Ortaklıklarda Kamu Denetiminin Değerlendirilmesi”, BATIDER, Cilt 28, Sayı 1, 2012, s. 157-190.
- Haan**, Sarah C.: “Shareholder Proposal Settlements and the Private Ordering of Public Elections”, The Yale Law Journal, Cilt 126, Sayı 2, 2016, s. 262-344.

- Hacıömeroğlu**, Oğuzhan A./**Aksoy**, Kemalettin Ahmet: “Sermaye Şirketlerinin Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü Hakkında Yargıtay 11. Hukuk Dairesi’nin Bir Kararı Üzerine Eleştirel Bir Yaklaşım”, YBHD, Cilt 5, Sayı 2, 2020, s. 405-434.
- Hu**, Henry T.C./**Black**, Bernard: “The New Vote Buying: Empty Voting and Hidden (Morphable) Ownership”, Southern California Law Review, Cilt 79, 2006, s. 811-908.
- İmregün**, Oğuz: Kara Ticareti Hukuku Dersleri, Filiz Kitabevi, İstanbul 2001.
- Jeon**, Hyun- joo, et. al.: Blockchain and AI Meet in the Metaverse, Intech Open Book Series 2022 (<https://www.intechopen.com/chapters/77823>, Erişim Tarihi: 03.04.2022).
- Kalender**, Emre: “Anonim Şirketlerde Genel Kurul Toplantı Yerinin Esas Sözleşmede Gösterilmesi”, BATIDER, Cilt 25, Sayı 2, 2019, s. 213-232.
- Karahan**, Sami: Şirketler Hukuku, Mimoza Yayınları, Konya 2013.
- Kaya**, Mustafa İsmail: “Pay Sahiplerinin Anonim Şirket Genel Kurulunda Temsil Edilmesi”, BATIDER, Cilt 30, Sayı 47, 2014, s. 45-95.
- Kendigelen**, Abuzer: Yeni Türk Ticaret Kanunu: Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2016.
- Keser Berber**, Leyla: “Biyometrik İmza ve Türk Borçlar Kanunu’ndaki Yazılı Şekil Şartı ile Hukuk Muhakemeleri Kanundaki İmza Açısından Yeri”, İstanbul Bilgi Üniversitesi Bilişim ve Teknoloji Hukuku Enstitüsü Bilgi Notu 08.02.2019, <https://itlaw.bilgi.edu.tr/tr/haberler/bilgi-notu-biyometrik-imzanin-tbk-yazili-sekil-sar-86/>, Erişim Tarihi: 02.04.2022).
- Kırca**, İsmail: Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2022.
- Lafarre**, Anne: The AGM in Europe, Emerald Publishing, Bingley 2017.
- Leenes**, R. E.: “Privacy Regulation in the Metaverse”, Handbook of Research on Socio- Technical Desing and Social Networking Systems (ed. Whithworth, B., et al.), Information Science Reference, London 2009, s. 123-136.
- Keser Berber**, Leyla/**Yayla**, Ümit İhsan: “Elektronik Genel Kurullar Türkiye Uygulaması”, REGESTA, Cilt 2, Sayı 3, 2012, s. 13-48.

- Macey**, Jonathan R./**Moll**, Douglas, K.: The Law of Business Organizations, West Academic Publishing, St. Paul 2020.
- Moroğlu**, Erdoğan: Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2020.
- Önder**, M. Fahrettin: “Yargıtay Kararları Açısından Limited Şirket Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü”, DEÜHFD, Cilt 7, Sayı 1, 2005, s. 103-126.
- Özer**, Işık: “Türk Ticaret Kanunu Tasarısı’na Göre Anonim Şirket Genel Kuruluna Elektronik Ortamda Katılım”, BATIDER, Cilt 25, Sayı 4, 2009, s. 621-662.
- Pulaşlı**, Hasan: Şirketler Hukuku Şerhi Cilt I, Adalet Yayınevi, Ankara 2018.
- Pulaşlı**, Hasan: Şirketler Hukuku Genel Esaslar, Adalet Yayınevi, Ankara 2022 (Şirketler).
- Pulaşlı**, Hasan: “Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarının Sakatlığı ve Müeyyidesi”, İÜHFM, Cilt 71, Sayı 2, 2013, s. 335-346.
- Talbot**, Lorraine: “Why Shareholders Shouldn’t Vote: A Marxist-progressive Critique Shareholder Empowerment”, The Modern Law Review, Cilt 76, Sayı 5, 2013, s. 791-816.
- Tekinalp**, Ünal/**Poroy**, Reha/**Çamoğlu**, Ersin: Ortaklıklar Hukuku I, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2019.
- Tekinalp**, Ünal/**Poroy**, Reha/**Çamoğlu**, Ersin: Ortaklıklar Hukuku II, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2019 (Ortaklıklar II).
- Tekinalp**, Ünal: Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2020.
- Teoman**, Ömer: Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Oydan Yoksunluğu, BTHAE, Ankara 1983.
- Turgut**, Cemile: Kişilik Hakkının Bir Görünümü Olarak Unutulma Hakkı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2021.
- Zetsche**, Dirk A., et. al.: “Enhancing Virtual Governance: Comparative Lessons from COVID- 19 Company Laws”, Journal of Corporate Law Studies, Cilt 21, Sayı 2, 2021, s. 1-36.